

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe un semestru . . . 12
Pe o lună . . . 2
Anul de Duminică
Pe un an . . . 4 Cor.
Pentru România și
Austria . . . 10 Cor.
Anul de zi pentru Ro-
mania și Austria pe
un an 60 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRATI-
Deak-Per n z ulca 10
INSERTIUNILE
se primesc la adre-
să.
Multumite publice și Lec de-
sehis costă fiecare și 20 fr.
Manuscripte nu se
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Rostul luptei noastre în noua ei fasă.

De Ioan Slavici.

Nevoia a trăi într'un cerc mai mult ori mai puțin strâmt, noi românii adeseori nu suntem în stare să ne dăm seamă despre cele ce se petrec în prejurul nostru și ne căutăm fie prietini, fie dușmanii unde ei în adevăr nu sunt. În păcatul acesta am cădea și acum, dacă am crede, că ordinațiunea comitelui Apponyi în chestiunea limbii, în care urmează să fie predat studiul religiei, care în vedere fie maghiarizarea, fie propagarea așa numitului spirit patriotic.

Chestiunea e prezentată așa numai pentruca mult amăgitul popor maghiar să fie ademinit a sprijini guvernul; adevăratul scop, pe care-l urmărește ministruul, e cu totul altul, și cine-și dă seamă despre aceasta e dator s-o și spună.

Încă înainte de revoluția franceză s'a pornit nu numai în Franța, ci pretutindeni în Europa apuseană o luptă condusă cu multă chibzuință spre a scoate familia și școala de sub înrăurirea directă a bisericii și spre a slăbi pretutindeni autoritatea căpeteniilor religioase de orice fel. Rezultatul acestei lupte a fost introducerea aproape pretutindeni și despărțirea școlii de biserică. Îndeosebi în Franța desvoltarea a mers, precum știm, în direcțiunea aceasta, până la deplina despărțire de stat a bisericii, care azi nu mai e așezământ public și nu mai poate să înființeze școli ori să

poarte grijă de educațiunea religioasă a viitorilor oameni.

Acesta e spiritul așa zis »modern«, care nu se împacă cu nici un fel de religie, și poate să conteze la sprijinul azi puternicilor lui susținitori orișicine, care surpă așezăminte religioase.

Urmărind cu luare aminte cele petrecute în timpul celor din urmă cincizeci de ani, orișice om cu judecată trebuie să se pătrundă de convingerea, că oamenii de stat ai Ungariei numai conformându-se în toate împrejurările cu acest spirit modern au putut să se ridice și să se susțină în pozițiunea pe care au ocupat-o.

E peste puțină în Ungaria un ministru de culte și de instrucțiune publică ce nu-și dă silința să desființeze școli confesionale și să surpe așezăminte religioase. E indiferentă chestiunea de limbă și vorba e numai, ca oamenii să se »lumineze«, să nu mai asculte de »proștiile«, pe care le spun popii și să socotească »liberi«.

Fiind pusă chestiunea așa, românii au să susțină autoritatea Episcopilor lor în luptă nu cu comitele Apponyi, nici cu poporul maghiar, ci cu propagatorii spiritului modern, care consideră drepturile neîndoioase ce li s'au asigurat bisericilor române în regatul ungar drept un lucru medieval.

Comitele Apponyi nesocotește aceste drepturi tocmai pentruca să-și găsească sprijinitori puternici în grelele împrejurări de astăzi și nu poate să cedeze fără ca să-și jertfească pozițiunea.

Chestiunea nu e românească, nici națională, ci culturală în cel mai larg înțeles al cuvântului, și n'avem să ne facem iluziunea că guvernul ungar va ceda ori va intra la îndoială: el merge orbș înainte, ca să-și câștige sprijin unde nu-l are.

Singura nădejde ni-e, că nu va putea guvernul să se susțină în fața celor ce consideră cultivarea simțământului religios drept condițiune neapărată pentru asigurarea unei rânduiei în societate, iar aceștia nu sunt nici puțini, nici lipsiți de putere.

Biserica română de ambele confesiuni, așa cum o avem în regatul ungar, nu e creațiunea românilor, ci a împăratului Francisc Iosif I., creștinul adevărat care se socotește unealtă a lui Dumnezeu și nu are să-și dea nici-odată învoirea pentru schimbarea legilor organice, pe care să razimă mitropolii români. Poate să calce guvernul acele legi, pot să fie episcopii și preoții oameni slabi de înger și să nu stăruie asupra drepturilor lor, poate să se ticăloșească obștia credincioșilor, dar toate sunt trecătoare, legile rămân neschimbate, drepturile odată câștigate nu se pierd și în ziua, când se va produce reacțiunea religioasă, iar ne vom ridica în picioare. Iar reacțiunea religioasă are neapărat să vie, căci prea sunt multe și mari miseriile de tot felul, de care suferă lumea'n urma slăbirii simțământului religios.

În timpul celor din urmă patru-zece de ani n'au pierdut românii din regatul ungar nici un drept, dar unul câte unul drepturile lor au fost nesocotite ori călcate. Se

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Sărutarea.

— Schiță originală. —

De Horia Petra-Petrescu.

Am desfăcut ieri, căutând niște documente, un pachetel ofilit de razele de soare. Niște note de jurnal... Am început să citesc o pagină, două, trei — și m'am cufundat atât de tare în cețit, încât mi-s'a răcit cafeaua pe masă. Și asta e mult! Iată câteva pagini, din cele cețite. O fire ciudată își descrie sta ea suflotească. Nu cred să-mi fi pierdut timpul înzadar, cetind filele astea.

M'am înrămantat întreagă noaptea, neputând să dorm. Razele lunii cădeau pe podele și pe masa mea de scris, cetindu-mi lăcome paginile isprăvite de curând. Mi-se părea că și bat razele joc de ideile așternute pe hârtie și că-și zic, una altela. »Câte visuri, cari nu se vor realiza nici când!«

O noapte de nesomn! M'am ridicat puțin din sarea culcată, am pus perinele câte le-am găsit, una peste alta și m'am răzimat de e'e, lăsându-mi mâinile leneș de-alungul plapumei albe.

Mintea mea făcea combinații: »Măne, dimineața, am să mă scol mai de vreme. Am să trec pe lângă fereastra ei. Am să arunc ochii în sus și să-i spun: »Vino — vino la plimbare... Ea are să mă privească... are să dea din cap cuminte și are să vină.«

»Prea mare domn, prea mare domn!« Imi ia vorba din gură un glas din întuneric. »Cum?

Comanzi numai și și-se împlinesc toate? Ți-ai luat nasul la purtare!«

»Cum, mi-am luat nasul la purtare?!« Încerc să mă apăr eu. »Să n'am voie să rog pe cineva să iasă la plimbare?«

— »Da prea de multe-ori, onorabile, prea de multe-ori! Ce va zice și ea la năzbâțiile tale?«

— »Prea mult?!« mă apăr eu din nou. »E vre-un păcat asta? Dacă vine conversația! Dacă avem ce să povestim! Dacă găsim tot nouă și nouă probleme de discutat!«

— »Încrezut mai ești!« rade glasul.

— »Da te rog să te cărăbănești de-aici!« mă supăr eu.

— »Ei bine, ce a-ți vorbit aseară?«

— »Aseară? O, să fi auzit ce-am vorbit! Era o lună ca acum...«

Luna își trimitea firele de mătase să se joace pe plapoma albă. Discul ei se plimba încet pe lângă grădină. Cine știe câte părechi îndrăgostite supraveghează ea acum?! Și cum zimbește, când dă de câte o încolăcire mai pălimate a brațelor, zicându-și: »Hei, băieți, băieți, toate astea le-am văzut eu de atâtea și de-atâtea ori!«

»...era o lună ca acum. Noi coboram un deal. Poteca era strâmtă. Eu mergeam înainte, ca să-i pot da mâna de ajutor. Mai sus, venea ea cu pași mărunți. Steteam din când în când pe loc și povesteam. De ce ne stetea nouă mai mult pe inimă, de viitorul nostru.«

— »Încrezuți de tot!« ridea glasul

— »...Și de câte ori ne prindeam câte un gând, care era acelaș, dar răsărise în două piepturi învecinate, lăsam să-și dea mâna gândurile noastre și să lege prietenie. Și ne bucuram, când dedeam

de gânduri vecine și ne priveam în față, dar numai pentru o clipă — căci ar fi fost prea mult altfel...«

— »Hei, la căți se va fi uitând tot așa în față mult stimata ta tovarășe pe drumuri cu lună!« ridea glasul.

— »Nu, nu crede«, luam eu apărarea. E o gamă întreagă de priviri. Cu alți ochi te uști la un măturător de stradă, cu alții la o grădină de flori, cu alții la mama ta, cu alții la frați, la surori, cu alții — la cine și este drag.«

— »Și crezi, omul lui Dumnezeu, că ea și simțeste ceva pentru tine?«

— »Cred!«

— »Ești naiv.«

— »De ce naiv?«

— »Fiindcă nu cunoști lumea. Fiindcă te închizi în zidurile tale chinezești, cetești cărți sentimentale și crezi în toate câte și-se năzăresc numai.«

Dau încet din mână:

»Nu crede.«

— »Ba cred. Tu n'ai experiența vieții.«

— »Vreau să o câștig.«

— »Tu ești prea romanșos.«

— »Ei, spune-mi, cum să fiu?«

— »Să nu mai înholbi ochii la lună și la stele. Lasă-le în plata Domnului.«

— »Ce să fac atunci?«

— »Să simți că ai pământ sub picioare...«

— »Și?«

— »Și să lucrezi în direcțiunea asta.«

— »Ești prea dodonic.«

— »Dodonic? Dar tu, cu halucinațiile tale? Te

poate că vor fi călcate și drepturile bisericii române.

Sunt azi la ordinea zilei chestiuni de importanță cu mult mai mare și mai actuală în fața cărora trece neabătută seamă chestiunea, dacă are ori nu ministrul de culte al Ungariei dreptul de a impune pentru studiul religiunii limba, pe care o vrea el.

Chiar și pentru români e mai importantă chestiunea, cum se va face reforma electorală, căci dela rezolvarea ei atârână, dacă vor fi ori nu călcate și în viitor drepturi neîn- doioase.

Dacă reforma electorală se va realiza așa, cum a enunțat-o monarchul și cum o doresc toți cei asupriți, românii din regatul ungar intră și ei deodată în exercițiul tuturor drepturilor, care li-au fost nesocotite.

Dacă însă în fața greutăților de tot felul care se grămădesc în ambele părți ale monarchiei, monarchul va fi nevoit să primească rezolvarea propusă de reacționari, deocamdată nu mai poate să fie în Ungaria vorba de respectarea drepturilor câștigate de români în timpuri mai priincioase pentru dânșii.

Sunt grele și hotărâtoare zilele cari ne așteaptă toamna aceasta, dar nu mai avem să le nfruntăm noi singuri.

Dietele provinciale din Austria. Ziarul »Wiener Zeitung« publică un patent împărătesc, prin care dietele provinciale din Dalmația, Galizia, Austria-Jos, Salzburg, Stiria, Vorarlberg, Istria și Triest, sunt convocate pe 16 Decembrie anul acesta.

Medicii străini în București Medicii congresiști, înapoiindu-se ieri din excursia pe care au făcut-o la Constantinopol, au trecut ieri dimineață și prin capitala României.

Din cauza oboșelii însă și a boalei de mare pe care au suferit-o dela Constantinopol la Constanța, aproape toți medicii au plecat cu primul tren spre Predeal. În gara de Nord, trenul cu excursioniști a sosit la orele 7 dim. și a fost întâmpinat de d-nii Dr. Obreja, Marinescu, Teo-

hari, Stănculescu, Stoenescu, Costiniu, Gheorghiu, etc.

Medicii străini și în deosebi cei francezi și-au exprimat regretul că oboseala nu le permite să rămâie în București câteva zile și au mulțumit pentru primirea cordială ce li-s'a făcut. Totuși câțiva din ei — vre-o 10 la număr — convinși de medicii noștri, s'au oprit câteva zile în orașul nostru. Ceilalți au plecat cu primul tren de Predeal.

Medicii cari au rămas în capitală au vizitat chiar dimineața spitalele Colțea și Brâncoveneasa, rămânând încântați de cele ce au văzut.

Ei s'au exprimat în neamărate rânduri în mod elogios pentru instituțiile sanitare de România, spunând că ele pot sta pe picior de egalitate cu cele din occidentul civilizată.

Lupta pentru biserica națională.

Conflictul religios și consiliul de ministrii.

Correspondența »K. É.« anunță, că Sâmbătă consiliul de ministrii a desbătut și chestiunea conflictului ce s'a iscat pe urma ordinului religios al ministrului Apponyi între guvern și bisericile românești, — consiliul însă n'a luat încă o hotărâre în merit, ci membrii cabinetului au căzut de acord, că măsurile ce vor trebui luate pentru a înfrânge rezistența bisericilor românești să fie lăsate în sarcina cabinetului stabil, care va veni să înlocuiască actualul cabinet. De altfel — spune »K. É.« — partidul naționalităților va adresa ministrului Apponyi în chestiune, în cea dintâi ședință a camerei, o interpelație urgentă.

De altă parte ziarul vienez »Neues Wiener Tagblatt« anunță din sursă competentă, că, după ce numirea ministrului Kossuth ca ministru președinte întâmpină dificultăți de neînțeles, e foarte probabil venirea ministrului Apponyi în fruntea afacerilor în Ungaria.

Știrea aceasta pe care ziarul »Tribuna« o lansase, cel dintâi în monarchie, — deja cu zile înainte — comportă cea mai mare însemnătate pentru noi. Chiar dacă combinația cu șefia de cabinet a contelui Apponyi va fi părăsită la Viena, portofoliul de culte și instrucție publică se va rezerva totuși în toate împrejurările, acestui fanatic oligarh. Bisericile românești vor avea deci în față pe acelaș neîmpăcat dușman, pe care însă prin o luptă purtată cu suprema energie, trebuie să-l răpunem.

Afară, în largul ținuturilor românești vom protesta în numeroase adunări publice; deputații vor organiza în cameră cea mai strașnică obstrucție, căpeteniile bisericilor noastre vor combate ucazul în camera magnaților și dacă încăpăținatul iezuit n'ar bate în retragere nici după protestul solidar și energic al neamului întreg, episcopii români vor merge — lăpădând orice temeri — să pretindă, nu numai în virtutea legilor constituționale, ci mai presus invocând drepturile eterne ale bisericii, peste cari nu poate să puie stăpânire nici o putere lumească, — îndepărtarea despotului dela culte și casa-rea ordinului său temerar.

Va trebui să dispară în sfârșit apatia ce sugrumă avântul luptelor noastre. Descurajarea vinovată, ce ispitește sufletul conducătorilor noștri, îndemnându-i să dezerteze dela locul datoriei lor naționale — trebuie alungată. O reculegere supremă a forțelor noastre e reclamată azi mai mult ca ori și când. Până și glasul apostolilor blândeții, ai iubirii deaproapelui și ai iertării, răsună azi a chemare la luptă, — cu atât mai vijelios trebuie să fie avântul războiului în tabăra mirenilor.

Să ne cruțăm pe noi înșine de fatala desiluzie a completei noastre slăbiciuni și să dăm în sfârșit o dovadă de energie și demnitate națională.

Ca un semn îmbucurător relevăm învierea ce a cuprins spiritele în sânul preoției noastre în urma atitudinii hotărâte a episcopilor ambelor biserici. Preoții noștri

plimbi ca un lunatec, cu »mândra« pe cărare și te cutremuri, zici, de clipele trăite astfel!

— »Dar ce să fac?«

— »Să râzi de bazaconiile astea?«

— »Pentru ce?«

— »Pentru că sunt niște naivități, mă înțelegi?! Fiindcă așa nu vei ajunge nimic! Fiindcă fetele râd de astfel de situații »larmoyante« și-și zic: Ce copilăros mai e omul ăsta!«

A! nu mai pot să-l aud. Mă ridic și mai bine n'asternut și încep o discuție vehementă cu glasul, care mă torturează.

— »Atunci, spune mi, de cari clipe ale vieții să te încălzești? Acum, anii tineri! Bine, plângi, râzi, blastemi cuprins de durerile și de bucuriile neamului. Dar afară de asta? Nu simți *trebuința* de a fi astfel în preajma unei ființe iubite...«

— »Dragul meu, spiritul timpului s'a comercializat prea mult, decât să mai ai dreptul la scene de astea.«

— »Dar ce pui în locul lor?«

— »Ce? Bonuri de bancă, contracte grase, lefuri plătite din greu.«

— »Și în dragoste?«

— »Și în dragoste!«

— »Și cum — ajungi în grațiile unei femei?«

— »Că o strângi în brațe și o săruți când ai cea dintâi ocazie de a fi singur cu ea, chiar de n'o iubești.«

— »A! Ești brutal!«

— »Brutal, zici? Nu cunoști femeile! Nu sunt toate reci ca tine și »sentimentale«, precum înțelegi tu sentimentalul!«

— »Dar mi-s'ar părea un sacrilegiu să intru așa, de-odată, cu ușa în casă!«

— »Așa! Ești naiv, asta-i tot.«

Tăcem amândoi câva timp. Imi dau osteneala să gândesc la momentele trăite cu ea. N'am voit nici când să o prind în brațe și să o sărut? Ba bine că nu! Dar — dar n'am îndrăznit. Nu era momentul potrivit. O strângere în brațe e o culme, care trebuie să o ajungi după înconjurări firești, cari nu se pot sări ușuratec. Ca și când ai scrie punctul literii i fără a adăoga litera!

Glasul, cu care discut, îmi ghicește gândul, căci îmi zice deodată:

— »Ai fost prea timid totdeauna. Deși ai dorit tu vre-odată îmbrășosarea, n'ai avut *curajul faptei*, da, curajul faptei!«

Mă gândesc la ochii ei. Mi-ar fi dat ei cândva voie să fac un astfel de pas? Nu e căutătura lor prea rece? Nu mă privește ca o sfinxă, de nu ești în curat: te îndeamnă sau îți oprește?

Un gând mă cuprinde:

»Mâne o sărut. Fie ce o fi.«

Altul îmi zice dojenitor: »Ce nedibaci ești! De ce pui în joc întreagă prietenia ei pe o singură cartă, atât de nesigură ca asta.«

A! De-ar fi »advocați ai dragostei«, cari în loc să deslege căsniciile și iubirile ofilite, să pledeze pentru intruparea lor cuminte! Mi-aș lua un astfel de avocat și l'as întreba:

— »Ei, pot să îndrăznesc?«

El, cu cunoștință de cauză, după ce-și va fi sondat clienta cu discuție, mi-ar fi zis: »sărută-o!«

Dar așa?

Incep să rid de ideea bizară. Ce lipsă au doi, cari se plac, de avocat! Nu le sunt inimile lor advocați destui?!

— »Sărută-o!«, îmi dictează inima. »Spune-i

ce simți tu mai frumos. Smulge-ți inima din tine, numai ca să o convingi și sărută-o!«

Dar glasul nu doarme. Spiritul mefistofelic mai greu să adoarmă într'un suflet omenesc!

— »Dar nu vezi tu«, îmi zice el »cât de spălăcite sunt lucrurile, care i-le spui? Sunt astea bogățiile, cu cari te lauzi tu într'una? Niște copii anemici, de să te ferească sfântul! Și au pierdut toată vloga, trecând peste strunga dinților tăi!«

— »A! Nu mai merge așa! Am să i spun că o am dragă — mai dragă decât orice. Când vom fi din nou pe poteca ascunsă în liliac, am s'o prind de mână, dragălaș, gingaș, cum voiu ști eu mai bine, și am s'o apropiu de mine — deodată, pe negândite — și am să ating cu buzele mele gura ei, și obrăjii și părul ei negru... Desigur... Nu mai încape vorbă. Zică ea ce va zice. Facă ea ce va face. O să se supere, o să dea mâni-oasă din picior — dar o să mă *înțeleagă*, mai târziu, cât țin eu la ea...«

Am adormit așa, cu hotărârea firmă.

A doua zi am trecut pe lângă fereastra ei.

— »Vino la plimbare.«

A venit.

Am colindat aceleași locuri.

...Ne-am îndrăznit...

...O să mă dojenească glasul la noapte...

1909, Aug.

sunt a se conforma întru toate ordinelor ce vor primi dela autoritățile lor. Dela un preot însuflețit primim azi apelul dela vale:

Apelul unui preot.

Onorați frați în Christos!

Sunt un preot tânăr, plin de nădejde și condus de idealuri sămănate de harnicii profesori a-i seminarului marelui Andrei.

Cu acest suflet m'adreză cătră d-voastră on. frați acum, când mi-se pare că cu toții dormim în fața atacurilor și pericolului amenințator, când preoțimea pare a fi imobilă, fără energie de viață.

Sunt pe calea desperării văzând ținuta noastră aproape lașă în fața atacurilor îndreptate contra existenței noastre! Mi-e rușine că sunt tinăr și a-și vrea să nu cunosc calea aminită, ci mă aștept la o altă cale pe care urmând mi-se pare a-mi face datorința impusă ca preot român!

Să mi-se lerte deci, dacă în rândurile acestea voi jigni simțul patriarhic a unor altora, pe motivul că sunt tinăr și e un rău mare dacă și cei tineri desperăm!

Deși faimosul atac contra bisericii noastre s'a început aproape de un an prin proiectul de congruă al lui Apponyi, noi — preoțimea — n'am ridicat nici până astăzi nici o protestare energică și demnă — măcar pe timpul când s'a adus legea școlară, ci ne-am mulțumit cu vre-o câte-va protestări mai mult combateri — a proiectului — exclusiv pe cale ziaristică.

Fără să ai un deosebit dar de observație, din ținuta aceasta poți să deduci că spiritul timpului de astăzi, când totul se apreciază numai din punct de vedere al folosului și al interesului sunător și pipăit, a stăpânit și aceia clasă a noastră, cărei menirea și datoria sfântă îi impunea, să lupte contra acestui spirit!

»O instituțiune de un caracter moral-spiritual pare a nu-și mai avea locul său în societatea aceea, care se consideră ca un singur aglomerat de materie organizată«.

Contra bisericii noastre — singura cetate nebiruită și adăpost a vremilor trecute — s'a făcut cea mai strașnică lovitură, lovitură lui Iuda cu arginții — și ordinațiunea volnică cu privire la predarea religiei, care tinde să nimicească chiar și conștiința sanctuarului familiar!

În fața acestui proiect și ordinațiuni, noi dormim și lăsăm toate în grija arhierilor noștri, mulțămindu-ne cu atât, ce nu se poate numi decât începutul acelei lupte pe care noi avem să o continuăm!

Nu băgăm seama, că arma puternică contra bisericii noastre poartă sigilul ademenirii mârșave despre care I. Hugo zice: »ca lumea să te strice îți promite două: bogăție și onoare; îți dă bogăție, dar nu în dar; îți dă onoare dar își pretinde plata«.

Așa noi preoțimea căpătăm arginții dar ne dăm în schimb avutul nostru cel mai prețios — libertatea —, ne lipsim de onoarea și cinstea moștenită pentru o vază, ce pare a-ți aduce numai o stare materială mai bună!

Nu vrem să observăm rezultatul dezastruos în organizația noastră națională politică obținut în timp de 10—12 ani de când ne hrănim cu congruă.

Nu vrem să știm, că poporul s'a înstrăinat cu totul de preotul său timid în fața momentelor însemnate (la alegeri de deputați — ba chiar și deputați sinodali în timpul din urmă..) și că azi mâne își perde cumpătul când se vede fără învățător și fără preot. Lipsit cu desăvârșire de păstor și conducători firești, ajuns am la sentința »bate-voi păstorul și se va risipi turma!«

În fața primejdiilor și volnicilor cred — frați în Christos — trebuie să scoatem mâinile din sân, să sărăm întru apărarea drepturilor noastre, să înțurpăm prin fapte hotărârile arhierilor noștri!

Timpul e atât de grav, primejdia la care e expusă credința și biserica — noi înșine — e

atât de amenințătoare încât reclamă dela noi înțelepciunea șerpelui și vitejia a celor fericiți părinți a căror urmași suntem:

Să ne organizăm prin adunări, de unde să protestăm contra volnicilor până la forul cel mai înalt, să dăm dovezi că nu suntem automatele statului, să vadă lumea și cei dela cârmă că pe noi ne leagă împreună o legătură care își are rădăcinile ei în baza morală și a credinței strămoșești și care legătură ține în frâu pacea publică care îi lipsește atât de mult nefericitei acestei țări!

Vorbă multă sărăcie! Să așteptăm glasul celor întâi chemați unde și când să ne adunăm?

Ghertenisanul.

În șoana după martori — mincinoși!

Nu urmărim »mica publicitate« a ziarelor cu tiraj din diversele capitale. Credem însă că trebuie să fie acolo un anunț permanent: »Se caută martori de ocazie, bine plătiți, în schimbul unei munci ușoare, căci minciunile li-se vor da de-a gata. Doritorii să se adreseze guvernului ungar din capitala lumii, adică Budapesta«.

Cu toate astea martorii se arată din ce în ce mai rar.

De-ocamdată, ia'ă unul:

Citim în »Arbeiter Zeitung«:

»Stăpânitorii maghiari nu cruță nici osteneli, nici cheltuieli, pentru a face străinătatea să creadă că mult comentata asuprire a nemaghiarilor nu există în realitate.

»În acest scop o nouă mărturie a fost plăsmuită și telegrafiată ieri în toată lumea de biroul de corespondență telegrafică ungară. Un domn Gheorghe Dorsey, profesor de Chicago, venit la congresul medical, face acum o călătorie de studiu prin Ungaria, »spre a statornici adevărul în chestia naționalităților«. La 7 și 8 curent a fost la Seghedin unde a comunicat unui reporter al biroului de corespondență telegrafică ungară că s'ar fi convins că zvonurile despre asuprirea nemaghiarilor în Ungaria sunt neadevărate, căci a văzut că legile ungurești asigură o egală libertate de acțiune tuturor cetățenilor.

»Ei bine, să amintim în treacăt că în regiunile slovace, germane, române și sârbești ale Ungariei, limba naționalităților respective nu este îngăduită în relațiile municipale, ci se impune limba maghiară; că școlile slovace, germane, române și sârbești sunt maghiarizate cu sila, iar acțiunea culturală a nemaghiarilor e călcată în picioare; că în fața justiției ungurești cauza ori cui este de mai năinte pierdută, dacă nu vorbește ungurește; că la alegerile de deputați, nemaghiarii întru cât vor să aleagă un conațional, sunt brutalizați în chipul cel mai revoltător. Dar teribilul american a și descoperit, numai în patru zile, că toate astea sunt zvonuri false.

»La 4 ale luni s'a isprăvit congresul și la 8 d. profesor din Chicago avea deja rezultatele studiilor sale, deși petrecuse jumătate din timpul acesta la Seghedin, oraș cu desăvârșire unguresc. Iar descoperirile sale el le comunică imediat oficioasei corespondențe, care le și telegrafiază în ceasul acela chiar!

»Ce grăbiți sunt: unii ca să aibă mărturia unei »autorități« străine — iar »autoritatea« ca să capete taxa de martor.

»Iar descoperirea dlui Gheorghe Dorsey că în Betyária domnește cea mai ideală egalitate de drepturi — face cât costă«.

Ce-am putea să mai adăugăm noi?

Lucrul e destul de lămurit prin sine însuși.

Și să se compare mărturiile favorabile naționalităților cu a dlui Dorsey. Medicii cari au vorbit în favoarea noastră deși s'au interesat cât au putut, n'au afișat pretenția de a fi făcut »studii«. În tot cazul au ascultat ambele păreri. De pildă, d. Dr. Mangianti a vorbit cu însuși Apponyi. Dacă totuși a rămas cu o impresie mai mult favorabilă nouă, aceasta tocmai e simptomatic și arată cât de eloquent e adevărul faptelor.

D. Dorsey a procedat însă cum s'ar zice turcește, sau mai bine zis: americănește. S'a dus la Seghedin între unguri, fără să se abată și pela faimoasa închisoare de acolo, unde putea să afle cu totul altceva. D-sa ne amintește comedia franțuzească *l'Argent*, unde e vorba de un soț înșelat și — din cauza asta — foarte nenorocit. În cele din urmă el se liniștește.

— Știi că nevastă-mea nu mă înșală? zice el unui alt personaj din piesă.

— Serios? Ai găsit dovezi?

— Nu, am întrebat-o pe dânsa.

Spectatorii izbucnesc într'un hohot de râs, cum de sigur a izbucnit și toată lumea care a cetit senzaționala descoperire a dlui Dorsey.

Programul festiv al congresului studentesc din Iași.

Sosirea congresiștilor la Iași va avea loc la 5 Septembrie v., cu trenul de 6 seara prin Pașcani. Vor fi întâmpinați la gară de către studențimea eșană împreună cu autoritățile și cetățenii orașului.

Ziua I (6 Septembrie v.).

Dimineața. — Ora 8. Adunarea tuturor studenților la universitate.

Ora 8 jum. Pornirea congresiștilor, în frunte cu muzica militară și steagurile studențești, la mitropolie.

Ora 9. Oficierea Te-Deumului.

Ora 10. Deschiderea congresului în sala Teatrului Național. Proclamarea președintelui de onoare și a președintelui activ. Alegerea biroului. Facerea apelului. Prezentarea conferențiarilor. Cuvântul introductiv al președintelui activ.

După amiază. Orele 3—6. În sala Teatrului Național vor avea loc:

a) Conferința studentului ardelean, asupra neamului nostru din Ardeal și Țara Ungurească.

b) Conferința studentului basarabean, asupra neamului nostru din Basarabia.

c) Conferința studentului macedonean asupra neamului nostru din Macedonia.

Seara. Ora 9. Festivalul orașului la Teatrul Național în onoarea congresiștilor.

Ziua II (7 Septembrie).

Dimineața. Ora 8. — Adunarea congresiștilor în Piața Untrei. Pelerinajii la statua lui Ștefan cel mare, statua lui Grigorie Ghica, mormântul lui Mihail Kogălniceanu, Sala elefantului (Locul propunerii alegerii de domn a lui Vodă-Cuza).

Ora 12. Intorcerea în piața Unirei. Mare horă studențească.

După amiază. Orele 3—6. În sala Teatrului Național vor avea loc: a) Conferința studentului bucovinean asupra neamului nostru din Bucovina. b) Conferința studentului din regat asupra stării culturale a poporului românesc din România liberă.

Seara. Ora 9. Mare sărbătoare câmpenească în grădina Copou. În caz de timp nefavorabil »Fântâna Blanduzei« de V. Alexandri la Teatrul Național.

Ziua III (8 Septembrie).

Dimineața. Ora 8. Adunarea studenților în piața Unirei. Vizitarea monumentelor istorice și a instituțiilor culturale ale orașului.

Îți cade părul??? N'ai decât să folosești spiritul pentru păr, **Petrol** a lui **Kulka** care e cel mai sigur mijloc în contra căderii părului și a mătrefei. —

După o folosință de 2—3 zile vom obține rezultate sigure. Prețul unei sticle cu o esplicare în limba română 2 cor.

Pistruii, petele galbene, sgrăbunțele și ori-ce necurățănțe a feței se depărtează și curățește mai bine **Crema de lapte de crin** a lui **Kulka** Prețul unei tegle 1 cor. **Săpun de crin** 1 cor. **Pudră de crin** în toate colorile 120 cor. Preparate cosmetice de prima calitate. Expediare zilnic cu poșta. — Se pot căpăta dela farmacia la „**Vulturul negru**“ a lui **Kulka Emil** din Timișoara-Cetate Nr. telef. 645.

După amiază. Orele 3-6. În sala Teatrului Național vor avea loc: a) conferința studentului din regat asupra stării economice și sociale a poporului românesc din România liberă. b) Conferința asupra chemării studențimeii față de idealul cultural-național. c) Conferința asupra organizării unitare a întregii studențimeii românești.

Seara. Ora 9. Mare festival studențesc în sala Teatrului Național.

Ziua IV (9 Septembrie).

Dimineața. Ora 8 jum. 12. Ședință intimă studențească în aula universității. Expunerea și votarea rapoartelor asupra chestiunilor înscrise în program.

După amiază. Orele 2 jum.-6. A doua ședință intimă studențească în Aula universității. Expuneri de deziderate. Discuții și votare. Cetele statutelor noii organizații și activități studențești. Votarea lor.

Seara. Orele 9-11. Agapă intimă studențească în localul societății de gimnastică.

În dimineața zilei de 10 Septembrie, plecarea cu trenul de 8 jum. în excursiunea proiectată, în direcția Brăila, Galați, Constanța, București.

Totodată se aduce la cunoștința tuturor studenților ce vor participa la congres, că se va face numai o singură primire în seara zilei de 5 Septembrie la ora 6, și ca atare sunt cu înzestă rugați a lua toți acest teren care sosește la Iași prin via Pașcani.

Inscrierile se mai pot face până în ziua de 3 Septembrie inclusiv.

De asemenea se aduce la cunoștința generală că ședințele dela Teatrul Național în care vor avea loc conferințele, vor fi publice.

Zilele acestea se vor da lămuriri precise asupra mesei și găzduirii congresiștilor.

Comitetul general organizator.

Darea de seamă a deputatului Iuliu Maniu.

Duminea trecută deputatul Vințului d. Iuliu Maniu și-a ținut darea de seamă în fața alegătorilor săi.

Dimineața d. Maniu a sosit cu trenul dinspre Blaj și a fost întâmpinat la gară de un cor de flăcăi români însufleșiți din Vinț. D. Maniu era însoțit de deputatul dr. A. Vlad și de o suită număroasă de intelectuali din Blaj. Un cortaj frumos de flăcăi, fete și țărani cu un banderiu de călăreți în frunte a condus pe iubitul deputat al cercului în comună. Aici la sosire deputatul a fost salutată cu căldură pe preotul local.

În largul loc din parc s'a ținut adunarea la care au luat parte vre-o 1500 de oameni. Erau prezenți și jandarmii cu subprefectul în frunte.

În cuvântarea sa d. Maniu a spus următoarele:

Mulțumind întâi alegătorilor pentru încrederea lor neclintită, d. Maniu a constatat că sistemul de asigurare a românilor nu s'a schimbat nici în anul care a trecut dela ultima sa dare de seamă. Acest sistem culminează în proiectul contelui Andrassy, proiect reacționar și potrivnic românii, în politica de colonizare a ministrului Darányi și în ordonanța ilegală a contelui Apponyi. Orice român și orice om cu sentimente democratice trebuie să combată cu cea din urmă înverșunare această politică de asigurare a guvernului și va trebui să ajute la alungarea unor miniștri cari se țin ca scaiul de fotoliile lor ministeriale.

Partidele coaliționiste l-au atacat cu violență pentru cuvântarea sa de astă iarnă asupra con-

cesiilor militare ungurești. (Când oratorul a amintit cunoscutele scene din cameră, alegătorii l-au făcut ovațiuni însufleșite, izbucnind cu mânie împotriva teroarei din cameră). Totuși atitudinea sa a fost numai urmarea logică a programului și năzuințelor partidului nostru.

Românii nu pot privi cu nepăsare destrămarea acestei monarhii a cărei ființă e o garanție și pentru existența noastră și a României. E datoră noastră de a susține monarhia care apără interesele tuturor neamurilor dintr'însa.

Românii nu pot renunța la ființa lor națională și vor respinge orice atacuri asupra naționalității lor: A vorbit cu multă asprime de ordonanța contelui Apponyi. Bisericele noastre vor trebui să le respingă cu cea mai mare hotărâre, apărându-și caracterul lor național. A adus elogii arhierilor cari în mod solidar apără interesele bisericii.

Cuvântarea a fost primită cu mare însuflețire. Au mai vorbit deputatul Vlad și alți oratori aclamați de popor.

Adunarea a votat încredere deputatului și a adoptat o moțiune cerând cu energie votul universal egal și secret, protestând împotriva ordonanței contelui Apponyi și constatând cu bucurie solidaritatea arhierilor.

După adunare a avut loc un banchet la restaurantul de lângă parc la care a participat multă lume, și a domnit mare însuflețire stărnită de cuvântările deputaților și toasturile ce li-s'au adresat.

Situația politică.

După un restimp îndelungat de liniște viața politică a intrat de-odată în faza agitată a consiliilor de ministrii, a curselor neodihnite între Viena și Budapesta, a conferințelor cluburilor și a adunărilor publice de tot soiul. Tabloul stării generale însă în loc să se limpezească devine tot mai tulbure și soluțiunea crizei se pierde în combinații enigmatice.

Luni s'a continuat consiliul de ministrii întrerupt Sâmbătă. Dupăcum anunță oficiosele guvernului, în consiliu s'a desbătut cu acest prilej situația politică generală și s'au rezolvit chestiunile la ordinea zilei.

Primul ministru a plecat ieri la Viena, unde a sosit aseară însoțit de secretarul său. Wekerle va sta la Viena trei zile și în acest restimp se va înființa în audiență la Majestatea Sa, va vizita pe membrii cabinetului comun și va lua parte la consiliul de ministrii comun, care va avea loc azi.

Proiectele guvernului.

După cum am amintit, în sânul guvernului s'a ivit o sciziune cu privire la modul aplanării crizei. Membrii kossuthiști ai guvernului, în frunte cu Kossuth, vor să alcătuiască înainte de toate reforma electorală și pentru a câștiga răgaz în acest scop, vor să amâne soluțiunea chestiunii băncii până după legiferarea reformei electorale. Kossuth plănuiește efectuarea reformei pe temeiul proiectului prezentat de Andrassy, cu modificările însă, pe cari le-am relevat ieri: suprimarea alegătorilor cu trei voturi, precum și a categoriei celor cu un singur vot de câte zece capete. Proiectul lui Kossuth mai pune apoi în perspectivă și votarea secretă, dar, bine înțeles, numai pentru orașele unghurizate, lăsând comunele și mai departe pradă teroarei faimoase a alegerilor din Ungaria. Chestiunea băncii să se rezolve prin prelungirea privilegiului pentru restimpul legiferării reformei electorale, rămânând rezolvirea definitivă parlamentului ce va răsări din noile alegeri. Pentru ducerea la îndeplinire a acestui proiect, Kossuth voințește să se razime de o majoritate ad-hoc compusă din elemente coaliționiste.

Față cu proiectul lui Kossuth stă proiectul Andrassy-Wekerle. Conținutul acestui proiect se

resumă în următoarele: Criza trebuie aplanată definitiv prin formarea unui bloc guvernamental compact, din elementele mai calme ale coaliției. Majoritatea aceasta guvernamentală să îndeplinească reforma electorală pe temeiul proiectului plural. În schimbul sporului de cheltuieli militare, să se obțină concesiile naționale în armată. Chestiunea băncii să se rezolve definitiv.

Wekerle va prezenta monarhului un proiect alternativ, care va cuprinde atât proiectul Kossuth cât și proiectul Wekerle-Andrassy.

Misiunea lui Lukács problematică.

În cercurile politice din Budapesta se dă ca sigur, că în situația actuală, Lukács va fi abandonat, deoarece e exclus să-și poată forma o majoritate, care să voteze enormele cheltuieli comune fără concesiile naționale și care să legifereze reforma electorală fără »garanțiile naționale» ale contelui Andrassy.

Consiliu de ministri comun.

Din Viena, se anunță: Azi se va întruni aici consiliul de ministri comun, ca să stabilească cheltuielile budgetare pe 1910. Pretențiunile armatei și ale marinei sunt foarte mari. Pentru patru vase Dreadnought regimul militar cere 230 de milioane și alte 20 milioane pentru alte inovațiuni la marină. În budgetul armatei comune creditul reclamat de anexiune se urcă la 160 de milioane. Nu mai puțin mari sunt și celelalte pretențiuni ale armatei. Consiliul de ministri va avea astfel o situație din cele mai dificile și se crede că desbaterile nu vor rezulta deciziuni pozitive, din pricina crizei ungare.

Demisia guvernului.

Din sursă competentă se anunță, că dacă proiectul prezentat de Wekerle va fi refuzat, guvernul își va da demisia în zilele următoare, — probabil deja poimâne.

Meetingul socialiștilor.

Luni seara a avut loc în Budapesta un impozant meeting al socialiștilor în chestiunea votului universal, egal și secret. Oratorul adunării, Bokányi, a îndemnat la luptă neîmpăcată pe muncitori împotriva feudalilor, cari escamotează drepturile poporului în favoarea privilegiilor lor milenare. Adunarea s'a declarat cu multă însuflețire pentru votul universal, egal și secret, după comune, cu care să fie înzestrați toți cetățenii trecuți de 20 de ani, atât bărbații cât și femeile. După adunare muncitorii au inscenat manifestații pe stradele capitalei. Poliția, care ieșise cu multă vâlfă să împrăștie pe manifestanți, s'a făcut de râsul stradei, sosind dupăce grupul manifestanților se risipise de bună voie.

Partidul socialist va organiza zilele următoare încă număroase adunări publice pentru votul universal.

Spitalele din Budapesta.

— Amintiri triste. —

Nu-mi place de loc să scutur trecutul. E plin de amintiri triste, dureroase, așa, că puținele clipe senine, rar drăgălașe, dispar cu totul. Mă revoltă însă știrea că medicii maghiari, se laudă cu spitalele lor, și cu îngrijirea bolnavilor, eminentă, și critică pe cele din țara românească.

Spitalele din capitală și în general cele din țara întreagă, nu numai că nu corespund chemării, scopului lor ci sunt de-adreptul scandaloase. Nu vă revoltați, vă rog, de afirmarea aceasta, pentru că întreaga

Fabrica de spălat cu aburi

„KRISTALY“

Kristaly gözmosó gyár, Kolozsvár, Pályaúdvár.

Cu mașinăriile sale cele mai moderne, aranjată cu puteri electrice, spală, calcă și curăță albituri bărbătești și de dame, și tot felul de lingerie cu prețuri moderate

— La o sumă ce trece peste zece cor., pachetul se retrimită porto-franco. —

presă din capitală tocmai de-aceia ține chestia atât de importantă, încât o închide în temnița de fier a tăcerii. Singur ziarul socialist care apără interesele oamenilor mici, a milioaneilor de muncitori, cari dau conținutul covârșitor al tuturor spitalelor, ține chestia în mod permanent deschisă.

Sus cortina!

Ca și pe ceilalți proletari, ce robesc ziua pentru pinea de toate zilele, iar noaptea studiază pentru un viitor mai tihnit și duc o mizerie cumplită în aerul infectat al capitalei, care e al doilea cuib de tuberculoză din lume, așa dar din nefericire boala m'a cucerit și pe mine. Am tușit azi puțin, mine mai mult și mai rău, iar la sfârșit am fost trimis la schimbare de aer. Incapabil de a mai lucra, la statul unei celebrități medicale, am plecat acasă la părinți, în satul meu natal. Aici medicul de ocol mă sfătuea să merg în vr'un spital din capitală, deoarece am nevoie de îngrijire medicală zilnic! Și de medicamente!

Am plecat.

Sunt în pavilionul D. al spitalului Sf. Ștefan. Medicul și e Dr. Hoch, alt Profesor de chimică își vizita bolnavii regulat la zece ore înainte de masă și pleca prez la unsprezece. De bolnavi de respirație pe vremea mea, nu s'a interesat de loc. Erau preferați cei cu stomachul. Ordinul dînsului, că cei trei medici secundari să examineze spitalul și așa nu s'a executat. Când vizitau bolnavii, fugeau prin sală, și nu aveau nici un cuvînt de consolare, ci numai de bruscare. O pildă: Când ne văitam unul sau altul că nu putem dormi, tușim greu, și mult, avem durere, căpătăm ca medicamente vorbele: Nu-ți pot ajuta. Taci nu te vâita, de aceia ești aici, pentru că ești bolnav etc. Alimentația insuficientă și nu era curată. Așa, și cu laptele se făcea economie!

Dimineața la spălat am avut în loc de ștergar un cearșaf murdar, adeseori pătat cu sînge. Asemenea la compresele »Prieessnitz«, pe cari le făceau bolnavii la indemnul propriu și nu la prescripția medicului! Fără acoperiș uscat? Când s'a plîns cineva, a fost dat afară pur și simplu.

Bolnavi neputincioși, fără părinți și rudeni... pe stradă.

Am stat două luni. Atunci la o vizită a declarat medicul fără a examina starea prezentă a bolnavului că a expirat termenul de spital, suntem poftiți a pleca!

Am mers, în loc de acasă la spitalul nou Sf. Ioan. Aici am fost întîmpinat cu un zîmbet dulce dela o »maică« și cu o întrebare: »Sunteți catolic?« Ca să ne anine la gît un amulet tămăduitor...

Se deschise și baraca, un edificiu lucrat numai din lemn, însă așa, că geamurile se închideau perfect și prin pereți simțeam vîntul. Și aici ca și în spitalul Sf. Ștefan, aveam în continuu fum dela coșul mașinei.

Scăpasem însă de norii de pulbere de dimineața, cînd să mătura fără a stropi, ca la spitalul Sf. Ștefan. În baraca pentru boale de respirație domnea o necurătenie scîrboasă. Dosa de alimentare totdeauna a fost prescurtată de grijitoare. Cum să nu! Sărmanele aveau mîncare mai rea și mai puțină ca noi.

Aici am avut o căutare atât de pămîntescă dela medic, că nici nu ne permitea să părăsim paradisul. Celce voia să iasă se meargă acasă, era amenințat, că nu va mai fi primit a doua-ora. Iar dacă totuși am fi insistat a părăsi infernul, unde am fost stigmatizați cu vestminte deosebite, unde locul de plimbare are în larg trei pași și o lungime de cincisprezece pași, o, atunci mă rog am avut fericirea de a obține refuzarea prînzului în două rînduri și amenințări de pămîntesc.

Palmuirea mă rog, e un medicament specific unguresc.

Un băiat de șasesprezece ani pierde dela o scuipătoare de mînă un dop ruginit. Căpătă două palme.

Alt băiat de douăzeci de ani, varsă sînge. Ii este strict oprit a părăsi patul. Nefiind însă îngrijitoarea de față ca să-l caute e silit să se ridice. Din întîmplare medicul îl vede. Ii trage patru palme strașnice, îl ocărăște în genul specific unguresc și-l exortă cu poliția afară. E medicul-șef Dr. Gebhardt. Cît de seducător va fi zîmbit congresiștilor și cît se va fi mîndrit cu despărțămîntul său.

Altfel își dă aerul de a ii foarte cu dreptate. Așa bunăoară ne-am luat inima în dinți și ne-am plîns contra »iubitei maici«, că ne înjură vagabonzi, cari în toată viața lor nu au avut mîncare așa de bună și curată; și pentru că nu execută ordinul medicului, ca să ne cruțe. Și dreptate ni-s'a făcut.

Imediat, în haine de vară, eu și tovarășul meu slovac, am părăsit paradisul pe veci. La începutul lunii Noemvrie, cînd ninge mai tare și apoi era frigul cel mai aspru, eu m'am întors la vatra pămîntescă, iar bietul slovac s'a aruncat sub roțile tramvaiului electric, găsindu-și odihna de veci, mult căutată.

Credeți, că la ospiciile din provincie e mai bine? În Timișoara bunăoară bolnavii vîncează după ploșnițe. Iar cînd plouă, trebuie să deschidă umbrelele. E însă speranță, că vom căpăta un spital nou în Timișoara. Cu șase sute de paturi pentru o populație de două sute patruzeci de mii.

Amănunte de felul acesta ași mai putea înșira fără capăt. Ce rost însă, cînd nu se remediază?

Un învățător român din părțile Beiușului. ar putea confirma, cum a plătit douăzeci coroane pentru a fi primit la spitalul sf. Ștefan.

Poftiți un tablou despre modelele de spitale și de medici din Budapesta. Și acești nemernici se mai laudă, ba chiar defaimă România? Thebe.

Președintele clubului naționalist, d. dr. T. Mihali despre situație.

La întrebările ce-mi puneți în scrisoarea datată din 5 l. c., care însă, din cauza absenței mele de acasă, numai acuma mi-a venit la mînă, răspund în următoarele:

I. Întrebare: »Ce are de gînd să facă clubul dietal român, după deschiderea parlamentului pentruca ordonanța de catehizare să fie revocată, și ce a făcut pînă acum, pe cale particulară, la minister?«

Răspuns: Nici această măsură ilegală, nu va trece la ordinea zilei fără să fie adusă pe tapet, în formă de interpelație, în parlament din partea deputaților români, precum nici pînă acuma n'a rămas nici o chestie gravă, și nici un act volnic de al guvernului ori de al organelor sale să nu fi fost sulevat și criticat în mod energic din partea deputaților români.

Forma și detaliurile însă le vom chibzui și statori la timpul său, adecă după ce se va deschide dieta. Se poate ca pe lângă interpelare să întrebuițăm și altă cale legală, despre ce nu vă pot încă desluși.

Ce am făcut pe cale particulară la minister? Să nu gîndiți că doară calea aceasta actualmente e bună și promițătoare. Cunoaștem cu toții șovinismul sălbatic al guvernului și mai presus de toate al marelui farizeu Apponyi. Dacă pînă și în relațiile față de Austria și casa domnilor sunt, respective ar fi, dacă ar putea, intransigenți pînă la extrem, cu atât mai vîrtos tind a pune timbrul maghiarismului exclusiv pe toate instituțiile naționalităților, și a sălășlui în ele spiritul lor.

Nu deci sofisma copilărească ce o accentuiază Apponyi, anume că suferă vaza limbel maghiare în ochii copiilor de școală, dacă religia și rugăciunile le învață numai în limba lor maternă, a determinat lansarea ordonanței de catehizare, ci motive mult mai adânci și adânc tăietoare în viitor. Aceasta ordonanță e numai primul atac îndrăzneț, așa zicînd »proba, căreia dacă va succede, va urma grosul, atacul pe viață și pe moarte. E sistem în acest demers!! Eată pentru ce crede Apponyi, că și urmașul său va susține în vigoare ucazul său. Pas cu pas au ciugărit guvernele maghiare legea de naționalități pînă au făcut-o aproape literă moartă. Iar dacă mai figureavă cu numele, e numai ca nisip în ochii lumii neorientate, pentru legitimarea fanfaronadei de »liberalism și libertate fără pereche«. Acum au ajuns la carne și os. E binevenit, ba căutat privilegiu și pentru guvern, ca să-și dreagă în ochi conaționalilor popularitatea sdruncinată. La această apucătură blăstămată au recurs toate guvernele!!!

Nu demersuri și rugăminte pe cale particulară ajută. Prelații noștri în trecut au bătut în destul această cale. Totdeauna fără efect. Tot fără rezultat. Se pare, că chiar blîndeța și rugăminte încurajază pe tiran. Numai sufletul mare și nobil, pătruns de frica lui Dumnezeu și de sfințenia dreptății ascultă și împlinește rugăminte dreaptă.

II. Întrebare: Ce demersuri a făcut clubul naționalist pe lîngă persoanele Mitropolițiilor noștri, ca o înțelegere perfectă să se stabilească între ei doi și între club?

Răspuns: Clubul, ca atare, n'a făcut nici un demers. Nu-și arogă astfel de ingerință, nici se simte competent, pînă cînd, după toate semnele, capii ambelor noastre biserici confesionale sunt pe chestia asta, adevărați păstori sufletești ai turmei lor, în înțelesul Evangheliei: Păstorul bun își pune și sufletul pentru oile sale.

Întru adevăr ne-au umplut de mândrie și speranță începutul ținutei demne și hotărîte a prelaților noștri, de a se opune ordonanței ce calcă în picioare și legile civile în vigoare și legile bisericesti! Toată suflarea credincioșilor este pătrunsă de gravitatea evenimentului. Nu se poate, ca prelații noștri să nesocotească glasul și dorința obștei, care întreagă stă încheagată la spațele lor, gata a le urma ca însuflețire.

Adevărat că în privința tacticei e deosebire între capii bisericelor și între luptătorii mireni, deci și deputați. Ei, fețele bisericesti, cu duhul blîndeții, cu mai multă pipăire și chibzuială, adeseori fără destul rost, ba uneori jignitoare, — aștia lăși mai cu capul amănă, fără atîta încunjur și cruțare, după cum e și atacul. Ba, cum adesea am experiat, prelații noștri, de teama că guvernul îi va lua la ochi, în cele politice aproape nici un contact nu fin cu noi. Cu toate acestea nu mă îndoiesc, că lupta ce le-a declarat-o Apponyi o vor duce și săvârși cu glorie. În veacul al XX-lea, sub controlul lumii culte și cu ajutorul lui Dumnezeu, numai bine se poate sfârși. Așa cred eu firm.

Prelații au multe căi și mijloace. În cumpăna responsabilității lor înaintea lui Dumnezeu și a istoriei vor găsi căile mîntuitoare din primejdie. Aceasta primejdie comună va uni toate forțele și vor trebui să amuțescă veleitățile secundare de confesionalism. Tot astfel vor trebui să dispară și eventualele tendințe și măsuri de atare natură, care ar putea naște divergență între prelați și clubul deputaților români. Scopul fiind același, într-o încercare atât de grea, nu ne vom încrușișă cărările, nici nu ne vom jumătăți forțele. Chiar a sosit momentul ca intradevăr să arătăm lumii, că dela vîldică pînă la opincă una suntem, același popor român viguros, care în ființa lui etnică, ca întreg nu se paralizează pe temă de confesionalism, ori de clasă.

III. Întrebare: Cum judecă clubul naționalist acest mai nou conflict și ce urmări crede că va avea asupra situației politice generale?

Răspuns: Ordonanța de catehizare în limba maghiară e intrarea politicei de maghiarizare în biserică. Nu este în Europa stat civilizată, care să poruncească în ce limbă să te rogi și în ce limbă să înveți și să mărturisești credința ta în Dumnezeu. Asta e siluirea conștiinței religioase, un act păgân dela preacatolicul Apponyi. În aceste vremuri vitrege credința în Dumnezeu ne mai susține și mîngăie masele mari ale poporului nostru românesc blînd și cu frica lui Dumnezeu. Când însă și aici intră profana și crudă politică, puterea și sfințenia credinței își perde curățenia. U-marea va fi o demoralizare generală. Cel mai intim sanctuar al sufletului tău va fi răscolit și controlat pe cale administrativă de organele ei volnice și de slujbași adese fără credință. Te întrebî îngrozit, că au oamenii aceștia suflet și conștiință?

Românul însă limba și legea sa strămoșească nu și-a părăsit-o nici-odată. Pentru ele a trăit și a murit. Ele i-au fost și-i sunt scutul și mîndria, țaria și viitorul. Nu le va părăsi nici acum în veacul luminei. Șicanările astea mai nouă poate iar îi vor pune piedeci în mersul progresului. Le vom înfrunta! Nu numai că ne vor închege, ci vor trezi soldaritatea și dragostea frățească. Iar politica maghiară s'a mai întinat cu un păcat și cu o pată, ce va trebui s'o expieze.

Dr. Teodor Mihali.

Peary și Cook.

Descrierea expediției lui Peary.

Ziarul englez »Times« comunică ediție în separată raportul lui Peary asupra călătoriei sale la polul Nord. Extragem câteva amănunte din această interesantă descriere a exploratorului:

»Ajunsesem aproape 89° de latitudine, frigul era de 40° dar aveam un timp foarte favorabil și scoarța de ghiță nu prezintă nici un obstacol, încât săniile trase de căini puteau înainta în fugă. Făcusem deja un drum de 25 miluri fără întrerupere și după un scurt popas am plecat înainte. Frigul tăios ne amorțise și grija ca nu cumva să dăm de vre-o spîrtură în ghiță care ne-ar fi zădărnicit mersul — ne făcea să înaintăm cu multă băgare de seamă, peste puțin însă ajungem la înălțime, de unde drumul se deschide neted înainte pînă departe, pierdut în ghețurile acoperite cu ușoare straturi de zăpadă, presărate ici și colo de pete albăstrii.

După ce am ajuns pe înălțime am început să fac observații astronomice eram la 89° 25'. Termometrul scăzuse și ghița se muia puțin, săniile lunecau mai ușor și căinii parcă înțelegeau și ei, căci alergau parcă mai repede spre țintă. În douăsprezece ore făcusem 40 miluri și drumul se pierdea în ceață groasă a apusului,

fără nici o piedecă. Restul drumului l-am făcut repede, timpul era cât se poate de favorabil, negura se destrămasese și luna putea fi foarte bine observată, constat că locul unde ne-am oprit e la 89° 57' latitudine geografică. Atunci mi-am scos ziarul și-am însemnat: »Am ajuns la polul Nord, mi-am realizat visul unul sbucium de 20 de ani, am ajuns ținta spre care tinde omenirea deja de trei secole. Îți vine greu să crezi că aici sunt toate așa de simple, așa de obișnuite. Imi vin în minte vorbele lui Bartlett care îmi povestea despre viața lui în regiunile nordului: »Acolo toate-s ca la noi, și nu se deosebesc întru nimic de lucrurile ce noi le vedem zilnic«.

Cele trezeci de ore ce am petrecut la pol, le-am folosit cercetând împrejurimile favorabile pentru executarea câtorva măsurări. La Pol am arborat un drapel și am făcut câteva fotografii — după ce am îngropat o descriere a drumului nostru însoțită de datele precise asupra sosirii noastre la pol.

Câteva clasuri după sosirea noastră un vânt dinspre apus a rărit negura și tot drumul la întoarcere — până în 7 Aprilie — a fost foarte favorabil. Temperatura medie a fost de 36° sub zer.

Cook despre Peary.

În drumul său spre America Cook a atins orașul Christiansund, unde a fost întâmpinat de autorități și notabilitățile orașului. Primarul a salutat sosirea lui Cook printr-o vorbire elocventă pentru meritele exploratorului.

În răspunsul său Cook a accentuat că toate năzuințele lui pentru descoperirea polului ar fi fost zadarnice, fără ajutorul exploratorului norvegian Nansen, și-a detestat supărarea lui Peary, din cauza succesului său.

Părerea lui Drygalski despre Cook.

Exploratorul Drygalski a trimis următoarea telegramă ziarului »N. F. Presse«: — Cook — cunoșcându-l personal și judecând starea faptelor a lucrurilor — e vrednic de toată încrederea și cred cu ...

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 13 Septembrie n. 1909.

— **Știre personală.** D. Constantin Mille directorul »Adevărului« din București venind din străinătate s'a oprit o zi în Arad, vizitând și redacția noastră.

— **P. S. Sa episcopul Aradului pentru — Kossuth.** P. S. Sa episcopul Aradului I. I. Papp a adresat primarului orașului Arad următoarea scrisoare:

Domnule primar.

Răspunzând onor. invitații Dv. dela 14 Iulie a. c., vă comunic că voi azista la serbarea desvâririi statuei lui Ludovic Kossuth care va avea loc în ziua de 19 I. c. și Vă rog să binevoiți a desemna locurile pentru mine și pentru suita mea.

Primiți, Vă rog, etc.

Ioan I. Papp
episcopul Aradului.

Cât de extraordinară e hotărârea P. S. Sale, se poate măsura după impresia ziarelor locale ungurești cari și ele se cam miră și sunt surprinse de ea. Între românii din Arad, hotărârea asta a produs impresia cea mai penibilă și comentariile ce se fac nu sunt din cele mai măgulitoare P. S. Sale. Indignarea e generală. Vom reveni.

— **O adunare cehească blocată de germani.** Luptele naționale dintre cehi și germani urmează înainte în Austria de jos. Dumineca trecută în Atzgersdorf, lângă Viena, cehii au ținut o adunare la un birt cu grădină. Un mare număr de germani, vre o 3000 de manifestanți, se adunară cerând să se împrăștie. Refuzând cehii, germanii au înconjurat localul și l-au blo-

cat cu desăvârșire. Blocada a ținut timp de vre o 5 ceasuri și la urmă germanii voră să ia casa cu asalt. Poliția și jandarmeria sosi însă și îi împiedică. S'au făcut mai multe arestări.

— **Grafierea »răsculaților« dela Cernova.** M. Sa împăratul a grațiat pe toți cei 44 condamnați ai »răscolei« dela Cernova.

— **Congresul partidului socialist din Germania se ține zilele acestea la Lipsca.** S'au anunțat 400 de delegați. Va participa și un număr însemnat de delegați străini. Din Austria au venit deputații Beer Rise și Nemeș. Președinții congresului sunt Singer (Berlin) și Lipinski (Lipsca).

La deschiderea congresului președintele Singer a comunicat hotărârea comitetului de a da suma de 30.000 de mărci peste cele 200.000 date pentru muncitorii greviști din Suedia. Molkenbuhr a comunicat congresului că partidul a subvenționat și pe greviștii din Spania. Partidul are 633,900 de membri, e deci cel mai mare partid socialist din lume.

— **Vizita francezilor în România.** Un grup de 216 vizitatori francezi va sosi în 10/23 Septembrie în România. Excursiunea e organizată de d. Olivier directorul revistei generale de știință din Paris. Un comitet de inițiativă particulară sub președinția dlui Petre Poni, compus din dnii I. Lahovary, fost ministru, apoi d. Theodoru Al. Belloi, Dr. Obreja, Dr. Marinescu, Dr. Zaharia, profesori universitari.

— **Socialiștii osândiți pentru manifestațiile de astă toamnă.** Anul trecut partidul socialist a organizat mai multe manifestații foarte violente pentru votul universal. Mai multe ciocniri între poliție și manifestații au avut loc și au fost mulți răniți și arestați. Poliția i-a predat judecătorei care i-a judecat pentru turburarea ordinii publice și violență contra autorităților în modul următor: Molnár Ferenc, Kristán János și Hosszu Gyula câte 10 luni temniță ordinară. Horváth Endre, Molnár János, Portko Antal, Apko Vendel, Hacsí Béla și Spacsek Sebestyén câte 8 luni. Ullmann Antal și Horváth Nándor câte 6 luni temniță ordinară. Alți 13 acuzați au fost achitați.

— **Cununie.** D. soara Livia Luțai și d. dr. Ion Șepeșianu anunță celebrarea religioasă a cununiei lor, care va avea loc Duminecă, în 3 Octombrie 1909 st. n., în biserica ort. română din Nădlac.

— **Adunarea generală a învățătorilor uniți din ținutul Lugojului.** Convocare: În sensul §-lui 23 din statute prin aceasta se convoacă »Adunarea generală a Reuniunii învățătorilor români greco-catolici din ținutul Lugojului, la Raffna, pe zilele de 21 și 22 Septembrie st. n. 1909 cu următoarea

Ordine de zi: Ședința I. Marți (Nașterea P. V. Maria) în 21 Septembrie a. m. 1. Celebrarea S. Liturghii împreună cu invocarea Spiritului Sânt în biserica gr. cat. locală la 9 oare. (În sensul regulamentului § 5 este de dorit ca la sf. liturgie toți membrii reuniunii să se împărtășească cu sf. taină a cuminecturii). 2. După sf. liturgie deschiderea adunării gen. prin președinte. 3. Constatarea membrilor prezenți. 4. Raportul comitetului central. 5. Alegerea comisiunilor pentru: a) examinarea raportului general; b) censurarea rațiociniilor pe 1908 și a proiectului de buget pe 1910; c) raportul bibliotecarului; d) înscrierea membrilor și încasarea taxelor. 6. Citirea disertației: »Simțul religios-moral« de Gheorghe Neamțiu, învățător în Visag. 7. Prânz comun.

Ședința II. Marți în 21 Septembrie la 3 ore p. m. 1. Prelegere practică în limba maghiară: »A palatâbla« de d. Ioan Ignățel învățător în Chizdia. 2. Prelegere practică din Istorie: »Sântul Ștefan« (Szt. István) de d. P. Sarmeș. Învățător în Nevrincea. 3. Prelegere practică din aritmetică: »Numărul 10« de d. soara Livia Stanciu, învățătoare în Budinți. 4. Critica disertației și a prelegerilor practice. 5. Conferirea premiului.

Ședința III. Mercuri în 22 Septembrie la 9 ore a. m. 1. Raportul comisiunilor emise din 1 a ședință. 2. Votarea bugetului pentru 1910. 3. Con-

ferirea stipendiului. 4. Eventuale propuneri. 5. Fixarea locului pentru adun. gen. viitoare. 6. De signarea comisiunii pentru verificarea procesului verbal al adunării gen. 7. Închiderea adunării generale. Lugoj, la 11 Septembrie 1909. Ioan Boroș președintele reun. Ioan Netofianu not. reun.

Observări: 1. Pentru prânzul comun domniile membrilor participanți să binevoiască a se înscrie la dl. învățător din loc Emanuil Muntean, cel mult până la 19 I. c. Prețul unei coperte 3 cor. La cina comună fiecare după plac.

2. De trăsuri, pentru transportarea membrilor reun. dela gara Zsidovin la Raffna — și retour — și din cartiere gratuite, se îngrijește comitetul de primire din Raffna.

3. Trăsuri vor sta la dispoziția membrilor participanți la 20 Septembrie st. n. la trenurile ce sosesc din cântă: Oravița—Biserica—Albă la orele 2 p. m. și la trenul, ce sosește de cântă Timișoara—Vojtek, Lugoj—Gattaja la orele 6-5 p. m.

— **Hymen.** D-na Maria D. Ghișe are onoarea a vă face cunoscută căsătoria fiului ei Constantin cu d. soara Veturia R. Pop care se va celebra în 6/19 Septembrie a. c. la 3 ore p. m. în biserica gr.-or. din Mercurea Poiană, Sept. 1909.

— **Repertoriul teatrului național pe anul viitor.** Stagiunea »Teatrului Național«, conform tradiției, se va deschide probabil în ultima săptămână din luna Septembrie. Dela 20 August repetițiile se urmează regulat, sub direcțiunea de scenă a d. lui Paul Gusty. Iată câteva din piesele cari vor alcătui repertoriul stagiunii 1909—1910:

Piese noi originale: *Viforul*, piesă istorică de d. B. St. Delavrancea; *Pământul*, piesă în 4 acte de d. M. Polizu-Micșunești; *Filosoful*, comedie într'un act de d. Em. Gârleanu și *Noaptea Invierei*, dramă în 4 acte de d. Herz (Dinu Ramură).

Piese clasice și moderne din repertoriul străin: *Judecătorul din Zalamea* de Calderon dela Barca, traducere din limba spaniolă de d. Ovid Densusianu; *Egmont* de Goethe, tradus de d. St. O. Iosif; — Reprezentația va fi însoțită de muzica lui Beethoven); *Revizorul* de Gogol, tradus de d. N. Dunăreanu; *Corbi* de H. Becque, traducere de d. M. Sadoveanu; *Regele Lear* de Shakespeare, traducere de d-na Miller Verghy; *dna Inger* de Ibsen, traducere de H. Frollo; *Regele Ferului* de Alfred Sutare, trad. din englezește de d. Mihăescu-Nigrim; *Ideile d-nei Anbray* de Al. Dumasils, trad. de d. G. Bengescu-Dabija; *Sluga la doi stăpâni* de Goldoni trad. din italienește de d. Z. Bărsan; *Brândușa* (Blanchette) de Brieux, traducere de d. Em. Gârleanu; *Necunoscuta* (La Femme X) de Bisson, trad. de d. Gusty; *Cunoste-te* (Connais toi) de Hervieu trad. de d. Herz și *Desbrăcată* (La Femme nue) de H. Bataille trad. de d. G. Ranetti; *Portofoliul*, de Mirbeau trad. de d. Em. Gârleanu; *Fracul Verde* de Augier și Alfred de Musset trad. de d. P. Lacușteanu; *Cererea în căsătorie* de Cechov trad. de d. N. Dunăreanu etc...

După cum se vede, și repertoriul acestei stagiuni va fi alcătuit din piese renumite luate din toate literaturile străine, precum și din câte-va noutăți originale.

— **O declarație a băncii »Arina«.** Direcțiunea Institutului de credit și de economii »Arina«, întrunită azi în ședința plenară, a aflat despre corespondența intitulată »Scrisoare din Săltmar«, publicată în nr. 184 a. c. al »Tribunei«. O comisiune emisă din sânul ei a cercetat cauza și a constatat, că cele date în vileag de »Orădanul« nu corespund adevărului. Noi, căruț cunoaștem deja cauza din fir în păr, ne-am conștinț despre »intențiunile« desinteresate ale corespondentului și declarăm, că funcționarii noștri sunt atâcați fără vină. La amănunte nu reflectăm, regretăm însă, că în coloanele »Tribunei« s'a putut strecura o corespondență de natura aceasta. Sanislău 9 Sept. Cu stimă: »Arina«, institut de credit și economii societate pe acții. R. Marchis, președ. Direcțiunei.

x **Tot felul de chipuri militare și de alte uniforme,** apoi ciacăi și calpăce din materia cea mai bună și în prețuri ieftine. Fabricate proprii. *Weber Pál*, măiestru specialist pentru confecționarea chipurilor. Cașovia (Kassa) Fő utca.

Redactor responsabil Iuliu Giurgiu.

»Tribuna« institut tipografic, Nichin și cons.

A N U N T.

Un candidat de avocat

cu praxă

afă aplicare din 1 Octombrie a. c. în cancelaria avocatului **dr. Nicolae Poyvár** Eled (comit. Bihor).

Alexandru Văleanu

magazin de mănuși, de bandaje și de pantofărie ortopedică. **Sighetul-Maramurășului.**

(Mármaros - sziget).
Piața principală (Főter).

Beșici de gumă americane, beșici de pește — franțuzești.

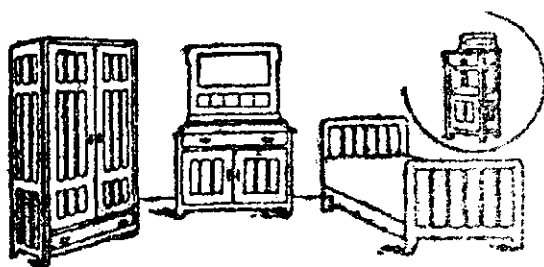
Prezervative femeiești, Ciocapi de gumă, suspenzoare, bandaje, mănuși, bandaje „Diana”, — irigatoare.

Execut după comandă medicală, ghețe ortopedice pentru picioare ori-cât de bolnave și dure-roase.

KARL HORED T

magazin de mobile.
Nagyszeben, Salzgasse Nr. 32.

Magazin de dulapuri, mese, scaune, scaune de copii, paturi, divane credențe, paturi de bucătărie, spălător și tot felul de mese, scaune din lemn încovoiat, scaune cu leagăn, foteluri de birou, taluret cu șurup, mese de ceai ș. a. Sunt totdeauna în depozit.

BERBERSZKI MIKLOS

pantofar
Nagybecskerek, Józseffőherceg-ut 5.

Recomandă pe lingă preț moderat tot felul de ghețe și pantofi pregătiți din piele neagră și colorată, precum și din din catifea și plüss.

Preț-curent se trimite gratis-franco. — Ne-guțătorii se bucură de favoruri deosebite.

Un „COMMIS” român

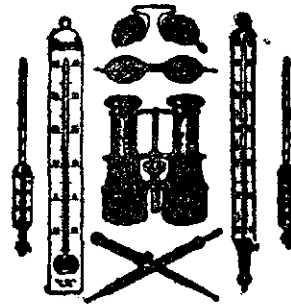
Inteligent cu dexteritate deplină în bransa **băcăniă și delicatose**, cu cunoștința perfectă și a limbilor germane și maghiare — se angajează imediat sub condițiuni favorabile la firma

N. Onițiu,
băcănie și delicatose
Sibiu (Nagyszeben).

PETRY ÁRPÁD

orologier și mehanic

Oradea-mare — Nagyvárad, Rákoczi ut 3.

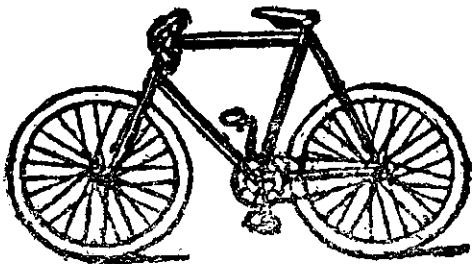
Recomandă atelierul său bogat de orloage, instrumente optice și de fotografat; ține în magazin cele mai bune orloage, ochelari, ochlane, termometre, barometre, gradator medical pentru căldură și ferbințală, gradator

— pentru spirt și aler, — precum și tot felul de articlii pentru fotografat și primește repararea tuturor lucrărilor ce se țin de bransa aceasta cu prețuri ieftine pe l. garanță.

In atențiunea bicicliștilor!

Cea mai ieftină sursă de cumpărat:

Bicicletă engleză, ajustată complet, cu garanță de 2 ani . . . . Cor. 90.—
gumă din înuntru „ 2.50
„ afară „ 4.50
1 păr. pedale engl. „ 4.—

Totfelul de părți pentru biciclete cu prețurile cele mai moderate. Mare magazin de gramofone și plăci.

KATZKY ANTAL, mehanic

— **TIMIȘOARA - CETATE, Jenőherczeg-utca.** —

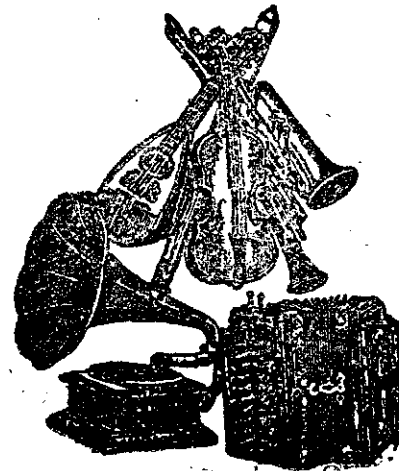
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 692.

In atelierul meu de instrumente muzicale

în Chichinda-mare (Nagy Kikinda) str. Sándor-Főherceg

provăzat cu puteri de muncă speciale se repară tot felul de instrumente muzicale în mod special cu prețuri ne-maipomenit de ieftine. Țin în depozit totfelul de violine fabricația cea mai bună, tambure, harmonice și gramofone, precum și plăci de gramofone. Apoi tot felul de părți de instrumente.

La comande din provincie se face lucrul cu îngrijire sub supravegherea mea. Cu deosebită stimă:

KELEMEN ANTAL liferant de instr. muzicale.

RICHTER și ZEPENEU

pietrari

BISERICA-ALBĂ
Szászka-ut 112.

— **VÂRȘET** —
Ferencz József-tér 23

Recomandăm on. public din Vârșet și jur cele mai moderne

monumente mormântale

de granit negru șvedian, sienit, labrador, marmoră albă de Ruschița, tra-chit pentru cripte și pentru tot felul de zidiri.

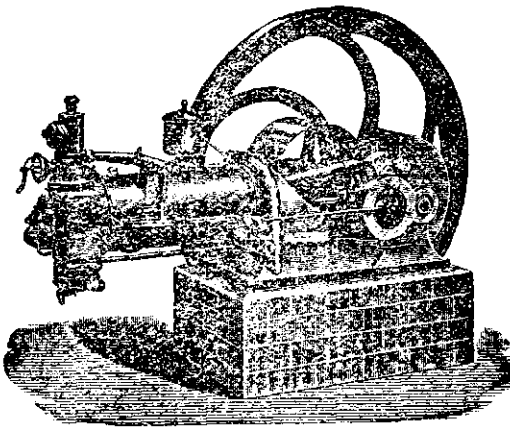
Liferăm din piatrăria proprie totfelul de lucrări de bransa piatrăriei. Depozit de pietrii de hotare.

Prima firmă de motoare sudungară.

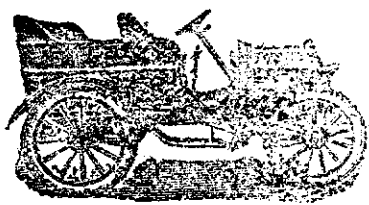
SCHMEREK și SZABÓ

Temesvár-Józsefváros, Bonnáz u. 14.

Recomandă motoare mánate cu ulelu brut, benzina și cu gaz de prima calitate, precum și orice articlii tehnici uleiuri, instrumente și mașini. Primește instalație de mări pentru măcinat. — Atelier de reparat propriu —

Catalog de prețuri se trimite gratis și franco

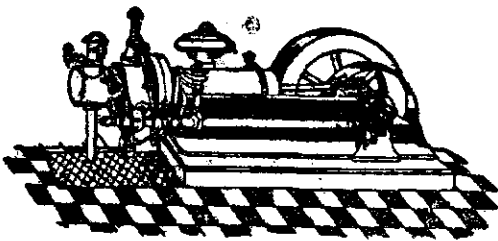

Ferdinand Saller

stabiliment de mașini, motoare și automobile.

Sibiu, Franziskanergasse 6.

Se execută orice reparații de motoare cu benzina sau cu ulei. Garantez întrebuințarea minimală de material și prestație maximală. — Construesc motoare nouă de benzina dela 2 la 6 HP. puterea cea mai ieftină pentru industrie și agricultură, stabile sau transportabile. — Toate reparațiile atin

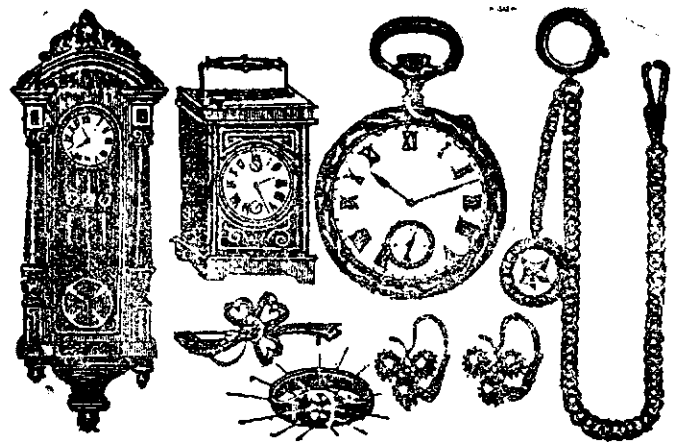
gătoare de ramura mașinelor să execută în mod special și ieftin

Cele mai bune referențe. Prețurile ieftine.

Serviciu solid. Fac reparații de automobile și de biciclete.

IOSIF SCHULLER, optic și orologier

SIGHIȘOARA (Segesvár) Bayergasse 20.

Cea mai ieftină sursă de cumpărare a toffelul de orologe de buzunar și de părete și orologe deșteptătoare, precum și articlii optici.

Prăvălie de obiecte de aur și argint signate oficio.

Inele de logodnă după măsură.

Toate lucrările de bransa aceasta se execută cu specialiat, garanță și cu prețuri ieftine.

Fondată în 1885.

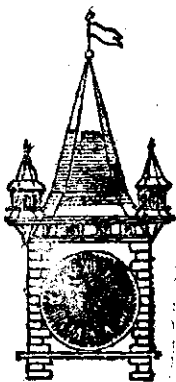
Fondată în 1885.

Peterka Lajos

abrică de ciasornice de turn, ang. cu contract de capit. Budapesta

Budapesta IV., str. Pástya nr. 22.

— Prăvălia: V., strada Vaszi nr. 57. —

Face pe lângă prețuri moderate și garanție de mai multă durată ciasornice de turn, școli, castel și cazarme, primește de asemenea și repararea lor.

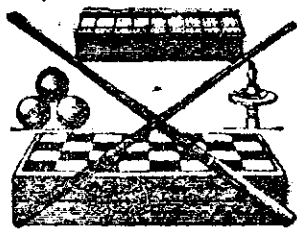
Fiind chemat mă duc ori unde în persoană. budget face gratuit și trimite porto-franco ori cui.

Weisz Géza

fabrică de dacuri pt. biliarde, cheiuri și bile pt. biliarde. Budapesta VII, strada Akácza Nr. 61.

Pregătește tot felul de cheiuri și bile verit. de fildeș, ține în depozit cele mai bune cheiuri, bile veritabile de fildeș, șacuri, domino, bile „Lignum Sanctum“ și pănuși de lemn de carpin.

Primește spre reparare cheiuri și bile de fildeș și ambră cu prețuri moderate pe lângă executare solidă și cu punctualitate.

Croitorie românească.

Am onoare a aduce la cunoștința domnilor români, cumcă cu începerea sezonului de toamnă

mi-am asortat bolta cu cele mai fine și elegante stoffe,

și cumpărând pe bani gata, suut în poziția de a lucra foarte ieftin și anume;

Un rând de haine dela 40—50 coroane.

Un pardesiu din orice stofă 40—50 cor.

Un rând de haine caiser negre 50—60 cor.

Un roc de larnă 50—60 cor.

Comandele se fac numai pe bani gata.

Drept aceea orice român are datoria și e rugat a comanda la firma românească, totodată va face și economie.

Rogând sprijinul domnilor români sunt

cu deosebită stimă:

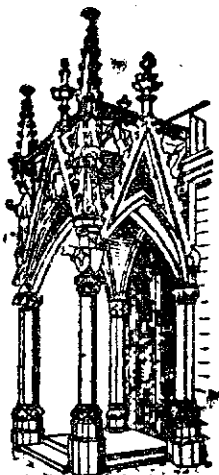
Nicolau Iosif,

Arad, strada Deak Ferencz 31.

JOHANN BARTHEL

sculptor, auritor și fabricant de iconostase și altare

BRĂȘOV — BRASSÓ, Kereszt-utca 1.

Face cu prețuri moderate:

iconostasuri, altare amvoane, jertfelnicuri

primește renovarea iconostaselor vechi, a altarelor, a jertfelnicilor și a amvoanelor, precum și tot felul de lucruri în bransa asta; cu concursul pictorilor renumiți pentru pictarea iconaelor, precum și tot felul de aurituri.

Cel dintău atelier de pietri monumentale aranjat cu putere electrică.

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA măiestru de monumente și pietri de simțir — Fabricație proprie din marmoră, granit, labrador etc.

Din pietri de mormânt magazina se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Cancelaria și magazinul central:

Kolozsvár, Dézsma-u. 21.

Telefon 667.

Pittale: Nagyvárad, Nagyszabos, Déva și Bénapatak.

